

## OBSAH

### O přítomnosti minulé doby / 7

#### I. Zpřítomnění

##### **„Vítání a loučení“. Rituály pozdravu a loučení ve středověku / 15**

Pozdravný polibek – signál setkání – antická forma pozdravu / 17

Křesťanský polibek pokoje / 20

Pozdrav zavazující k míru / 24

Znamení práva a stavu / 26

Půtky panovníků / 28

Uvítání panovníka / 34

Dobry host – špatný host / 37

O nuceném pozdravu / 38

Každodenní pozdravy / 40

Středověké rysy pozdravu / 44

##### **Naučení o statku a statek učených / 45**

Antické počátky / 46

Křesťanské hospodářství středověku / 49

Od nauky o statku k národní ekonomii / 51

Místo učenců / 52

##### **Podvody ve službách pravdy / 55**

Pravda a spravedlnost / 56

Pravdivost Bible / 57

|                                           |           |
|-------------------------------------------|-----------|
| <i>O pojištění výtěžků víry /</i>         | <i>60</i> |
| <i>„Podvod ve světových dějinách“ /</i>   | <i>61</i> |
| <i>Hodina falz /</i>                      | <i>65</i> |
| <i>Po falzátorovi přichází právník /</i>  | <i>68</i> |
| <i>Uvěřená pravda – nařízená pravda /</i> | <i>71</i> |

## II. Rozpomínání

### **„Kdo Němce ustanovil soudci nad národy?“ Němci ve středověku jako pohoršení / 75**

|                                             |           |
|---------------------------------------------|-----------|
| <i>Etnické stereotypy /</i>                 | <i>76</i> |
| <i>Štaufská císařská nafoukanost /</i>      | <i>78</i> |
| <i>Vznik římského císařství /</i>           | <i>80</i> |
| <i>Císařství Němců /</i>                    | <i>82</i> |
| <i>Nutnost římské jízdy /</i>               | <i>84</i> |
| <i>Císařství: bezmocná moc? /</i>           | <i>86</i> |
| <i>Německý císař – římský papež /</i>       | <i>89</i> |
| <i>Úpadek císařské moci /</i>               | <i>90</i> |
| <i>Císař: postava, která spasí dějiny /</i> | <i>91</i> |
| <i>Středověk je všude kolem nás /</i>       | <i>93</i> |

### **Fridrich Barbarossa – zasloužilý císař? „Historická velikost“ jednoho ztroskotance / 97**

|                                                                                                      |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <i>Kdo byl Fridrich I. Barbarossa? /</i>                                                             | <i>100</i> |
| <i>Italská cesta: pokus /</i>                                                                        | <i>102</i> |
| <i>Důchod 100 000 liber stříbra: jedna iluze /</i>                                                   | <i>104</i> |
| <i>Papež a císař: pán a sluha? /</i>                                                                 | <i>105</i> |
| <i>Nerozhodná hra v Itálii /</i>                                                                     | <i>107</i> |
| <i>Opora v Německu /</i>                                                                             | <i>109</i> |
| <i>Welfské bohatství a štaufská sláva /</i>                                                          | <i>111</i> |
| <i>„Jednou se vrátí zpět ...“: veliký ne pro „historickou skutečnost“,<br/>ale jako „osobnost“ /</i> | <i>116</i> |

|                                                                   |  |
|-------------------------------------------------------------------|--|
| <b>O jedinečné slávě Quedlinburku:</b>                            |  |
| <b>Kapitola ze života žen ve středověku / 117</b>                 |  |
| Harcké podhůří jako kraj klášterů / 118                           |  |
| Svět ženského kláštera / 120                                      |  |
| Doba královské vdovy Matyldy (†968) / 122                         |  |
| Quedlinburk jako centrum říše a vzdělání / 126                    |  |
| S vybledlým leskem, ale bohatý na relikvie / 130                  |  |
| „Quedlinburk – Texas a zpět“ / 133                                |  |
| Od kláštera k salonu: evangelické dámy z řad vysoké šlechty / 134 |  |
| Od Jindřicha I. k Jindřichu Himmlerovi / 136                      |  |

### III. Odbočení

|                                                               |  |
|---------------------------------------------------------------|--|
| <b>Mrzký zisk aneb zákaz úroků ve středověku / 141</b>        |  |
| Antické omezování úroků a jejich biblický zákaz / 142         |  |
| Zákazy lichvy a sociální síla / 145                           |  |
| Bezmezná chamtivost a koncilní zákazy úroku / 147             |  |
| Úvahy o nepřirozeném úroku / 151                              |  |
| Legitimizace zisku z kapitálu Tomášem Akvinským / 155         |  |
| Přes zákaz úroku ke spáse duše / 157                          |  |
| „Ze zákonů o lichvě vyjmežme Židy“ / 159                      |  |
| Vymazání dluhů: „obchod se smrtí“ / 162                       |  |
| Vyhánění Židů – trpění Židů / 165                             |  |
| Vítězství kapitalizmu nad biblickou morálkou / 168            |  |
| <b>Urozená farářova žena – ubohá farářova žena / 173</b>      |  |
| Nezaujatost raného období / 175                               |  |
| Sexuální zdrženlivost absolventů vyšších stupňů svěcení / 176 |  |
| Starost o dobrou pověst / 178                                 |  |
| Mají mít ženy, jako kdyby je neměli / 180                     |  |
| O chvále eunuchů / 184                                        |  |
| Papežstvím nařízený celibát / 188                             |  |
| Proč celibát? / 192                                           |  |
| „Když už ne cudně, tedy přinejmenším obezřele“? / 194         |  |
| Hiltigunda, kněžka a Froibirga, dámkyně knih / 195            |  |
| Ubohá farářova žena / 200                                     |  |

## ***Pour le mérite aneb O zviditelnění zásluh / 201***

*Každý řád by měl být pour le mérite / 202*

*Antické zvyky / 204*

*Středověk bez řádů / 209*

*O válečné slávě a o rytířstvu / 211*

*Žádná zásluha bez boží milosti / 214*

*Zásluhy v nebi, zásluhy na zemi / 216*

*Řád jako způsob života / 218*

*Rytířské dvorské řády / 220*

*Kníže a jeho řádoví rytíři / 224*

*Stav a zásluhy: Pour le mérite / 227*

*Fridrich Veliký a řády / 232*

*Řád za zásluhy pro maršálka a bubeníka / 234*

*Pour le mérite – třída míru pro vědu a umění / 235*

*Výmarská republika a zákaz řádů / 238*

*Rozdíl mezi zásluhami a jejich*

*„všeobecně rozšířeným uznáním“ / 240*

## ***O špatné smrti,***

***aneb jak si středověk přál dobrou smrt / 243***

*Co je horší: smrt nebo umírání? / 244*

*To špatné na špatné smrti / 246*

*Kryštof, ten, kdo odvrací špatnou smrt / 247*

*Účinky Kryštofova obrazu / 251*

*Kryštofovy obrazy pro denní a domácí potřebu / 254*

*Zobrazení Kryštofa od pomocníka v nouzi*

*k bezradnému bůžkovi / 258*

*Reformátoři odvrhují obrazy / 262*

*Od pomocníka v nouzi k nezávaznému talismanu / 265*

*Hrozba špatné smrti / 267*

## ***IV. Využívání a zavrhování středověku***

***Středověk Umberta Eca / 269***

*Umberto Eco, učenec / 270*

*Umělecké čtyřnásobné zakuklení dějin / 272*

*Hloupá otázka hledající Eca v jeho postavách / 274*

## OBSAH

- Historická skutečnost* / 275  
a) *Papež Jan XXII. (1316-1334)* / 275  
b) *Ludvík Bavor (1314-1347) a jeho římské císařství* / 278  
c) *Vilém z Ockhamu († 1349)*  
a *skupina františkánských kacířů* / 280  
*Dějiny v románu* / 282  
„*V knize není nic mého,*  
*skládá se z dříve napsaných textů*“ (Eco) / 285  
*Nestředověké rysy Ecova středověku* / 287  
*Současné v románu* / 289

- Pád, nikoli konec Kammeiera* / 291**  
*Pravé prameny – falešné prameny* / 292  
*Vtip nebo pravda: teze Viléma Kammeiera* / 293  
*Pochvala zprava, kritika z oboru* / 294  
*Učitel obecné školy s nedostatečnou z dějepisu* / 297  
*Kammeierův posmrtný život* / 300

***Ernst H. Kantorowicz:*  
*interpretovaný interpretátor dějin* / 302**

- Vize skrytého Německa Ernsta Kantorowicze*  
a *Stefana Georga* / 304  
*Dějiny jako látka k výkladu* / 306  
*Zkoumání pramenů a psaní historie* / 310  
*Odklon od vykládaných dějin* / 312  
*Charisma života a díla Ernsta Kantorowicze* / 315  
*Znovuobjevování* / 320

## Příloha

- Odkazy na literaturu* / 324  
*Seznam vyobrazení* / 389  
*Jmenný rejstřík* / 393